

Міністерство освіти і науки України
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра документознавства і музейної справи

Затверджено
Проректор з навчальної роботи,
проф. Гаврилюк С.В. _____
«__» _____ 20__ р.

Архівна україніка

Робоча програма
нормативної навчальної дисципліни
підготовки бакалавра
спеціальності 6.020105 «Документознавство та
інформаційна діяльність»

Робоча програма навчальної дисципліни «Архівна україніка» для студентів за напрямом підготовки бакалавра, 6.020105 "Документознавство та інформаційна діяльність"
"___" _____, 2014 р. – 13 с.

Розробник: Яцечко-Блаженко Т.В, старший викладач

Робоча програма навчальної дисципліни «Архівна україніка» затверджена на засіданні кафедри документознавства і музейної справи

протокол № ___ від ____. _____. 2014 р.

Завідувач кафедри: _____ (Гаврилюк С.В.)
(

Робоча програма навчальної дисципліни «Архівна україніка» схвалена науково-методичною комісією історичного факультету

протокол № ___ від ____. _____. 20__ р.

Голова науково-методичної комісії історичного факультету _____ (Прокопчук В.Є)
(

Робоча програма навчальної дисципліни «Архівна україніка» схвалена науково-методичною радою університету

протокол № ___ від ____. _____. 20__ р.

Голова науково-методичної ради університету _____ (_____)

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів: 3	0201 культура	нормативна
	6.020105 документознавство та інформаційна діяльність	
Модулів: 2	документознавство та інформаційна діяльність	Рік підготовки: 4
Змістових модулів: 2		Семестр: 8
ІНДЗ: є		Лекції: 14 год
Загальна кількість годин: 108		Практичні (семінари): 12 год
Тижневих годин (для денної форми навчання): Аудиторних: 4 самостійної роботи: 4 індивідуальної роботи: 4	бакалавр	Лабораторні: 0 год
		Самостійна робота: 36 год
		Індивідуальна робота: 36 год
		Форма контролю: <u>залік</u>

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Архівна україніка» є знайомство студентів з важливими питаннями архівної україніки.

Документи зарубіжної архівної україніки є складовою частиною Національного архівного фонду України (НАФ), що зберігають інформацію про діяльність різноманітних українських установ, організацій та об'єднань, а також окремих представників українського народу за кордоном.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Архівна україніка» є дати студентам знання про об'єкт, предмет, структуру, методи і міждисциплінарні зв'язки архівної україніки як наукової дисципліни, виробити навички щодо роботи з історичними джерелами, науковою літературою, архівними фондами.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

- теоретичну основу курсу;
- термінологію дисципліни;
- методи, принципи класифікації та аналізу архівних джерел;
- основні архівні масиви в Україні та за її межами, які можуть бути використані при проведенні досліджень історії України.

вміти :

- володіти термінологічним апаратом дисципліни;
- використовувати здобуті знання при проведенні експертизи наукової, історико-культурної та практичної цінності документів;
- використовувати основні технологічні засади зберігання різних видів документів.
- робити висновки з вивченої теми
- застосовувати знання з курсу на практиці.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 108 годин / 3 кредити ECTS.

Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Основні теоретичні засади архівної україніки

Тема 1. Архівна україніка як навчальна дисципліна

Зміст поняття «архівна україніка». Основні етапи розбудови «архівної україніки». Формування інформаційного масиву архівної україніки. Розробка основних теоретичних засад україніки. Академічний проект «Архівна та рукописна україніка». Україніка у практичній роботі державних архівних установ. Поява українських архівів в Інтернеті. На шляху до інституалізації україніки.

Тема 2. Основні групи документів українського комплексу

Офіційні документи давніх українських урядових установ. Дипломатичні та інші офіційні документи. Офіційні документи центральних установ, що діяли на українських землях. Офіційні державні документи провінційних, регіональних та місцевих органів, що перебували на українських землях. Документи офіційних українських військових підрозділів. Документи, що виникли внаслідок діяльності представників недипломатичних державних установ. Документація українських недержавних приватних установ. Документація нелегальних організацій. Особисті папери українських емігрантів. Рукописні книги, зібрання історичних документів та автографи, аудіовізуальні документи. Документи, створені за кордоном приватними українськими емігрантськими організаціями.

Тема 3. Зарубіжний комплекс документів.

Характеристика основних груп документів зарубіжного комплексу. Документи урядів, напівприватних або приватних установ та організацій, окремих осіб. Дипломатичні або консульські документи офіційних місій інших держав на українських землях. Документи військової та цивільної окупаційної влади на українських землях часів війни. Документи іноземних неурядових фірм, культурних релігійних, журналістських організацій. Особисті папери іноземців, що перебували в Україні. Колекції рукописів та документів, зібрані іноземцями, що мешкали в Україні.

Тема 4. Архівна спадщина української еміграції: основні етапи формування

Основні підходи до вивчення архівної спадщини української еміграції. Перші праці, присвячені створенню та функціонуванню архівних центрів україніки за кордоном. Головний військово-історичний музей-архів Армії УНР у Тарнові. Музей-архів визволення України. Українська бібліотека імені Симона Петлюри.

Тема 5. Перші українські архівні центри за кордоном

Музей-архів Української Вільної Академії Наук імені Д. Антоновича в Нью-Йорку.

Архів та бібліотека НТШ у Нью-Йорку. Архів Східноєвропейського дослідного інституту ім. В'ячеслава Липинського у Філадельфії. Українсько-канадський дослідницький та документальний центр у Торонто. Симон Наріжний. Любомир Винар.

Змістовий модуль 2. Архівна україніка в світі

Тема 6. Українські архівні осередки в Північній Америці

Центр для вивчення етнічних публікацій та культурних інститутів. Музей-архів УВАН. Канадський осередок УВАН. Діяльність Наукового товариства імені Т. Шевченка в еміграції. Український національний музей і бібліотеку в Онтаріо. Український музей у Нью-Йорку.

Тема 7. Архівна україніка в Франції

Документи кінця XIX – середини XX ст. Спадщина Олександра Кавалковського. Спадщина Казимира Возницького.

Тема 8. Архівна україніка в Польщі

Центральний військовий архів ім. майора Болеслава Валігури. Військовий архів у Торуні. Військово-морський архів у Гдині. Архівні документи за 1908–1939 рр. Архівні документи з часів Другої світової війни. ІАрхівалії Війська Польського за 1943–1945 рр. Фонд "Союзна українська армія".

Тема 9. Архівна україніка в Білорусії

Документи, утворені в Україні і вивезені емігрантами. Документи, утворені в Україні і переміщені за її межі в результаті централізації та незаконним шляхом . Особові фонди неукраїнського походження, що містять відомості як про історичні події, що відбувались на території України. Формування архівної україники у Республіці Білорусь

Тема 10. Україніка в архівах Німеччини

Федеральний архів Німеччини з відділами в Берліні, Кобленці, Фрайбурзі. Державні архіви в Мюнхені, Берліні, Вольфенбютелі. Політичний архів Міністерства закордонних справ. Таємний державний архів пруської культурної спадщини.

Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин						
	Усього	у тому числі					
		Лек.	Практ. (Семін.)	Лаб.	Інд.	Сам. роб.	Контр. роб.
1	2	3	4	5	6	7	8
Змістовий модуль 1. Основні теоретичні засади архівної україніки							
Тема 1. Архівна україніка як навчальна дисципліна	6	2			4	2	
Тема 2. Основні групи документів українського комплексу	6		4		4	4	
Тема 3. Зарубіжний комплекс документів	6		4		4	4	
Тема 4. Архівна спадщина української еміграції: основні етапи формування	6	2			2	4	
Тема 5. Перші українські архівні центри за кордоном	6	2			4	4	
Разом за змістовим модулем 1	50	6	8		18	18	
Змістовий модуль 2. Архівна україніка в світі							
Тема 6. Українські архівні осередки в Північній Америці	6	2			4	2	
Тема 7. Архівна україніка в Франції	8		2		4	4	
Тема 8. Архівна україніка в Польщі	6	2			4	4	
Тема 9. Архівна україніка в Білорусії	6	2			4	4	
Тема 10. Україніка в архівах Німеччини	8	2	2		2	4	
Разом за змістовим модулем: 2	54	8	4		18	18	
Усього годин	108	14	12		36	36	

Теми практичних (семінарських)

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Тема 1. Основні групи документів українського комплексу. 1.Офіційні документи давніх українських урядових установ. 2. Дипломатичні та інші офіційні документи. 3.Офіційні документи центральних установ, що діяли на українських землях. 4.Офіційні державні документи провінційних, регіональних та місцевих органів, що перебували на українських землях. 5. Документи офіційних українських військових підрозділів. 6. Документи, що виникли внаслідок діяльності представників недипломатичних державних установ. 7.Документація українських недержавних приватних установ. 8. Документація нелегальних організацій. 9.Особисті папери українських емігрантів.	4
2	Тема 2. Зарубіжний комплекс документів. 1.Документи урядів, напівприватних або приватних установ та	

	<p>організацій, окремих осіб.</p> <p>2. Дипломатичні або консульські документи офіційних місій інших держав на українських землях.</p> <p>3. Документи військової та цивільної окупаційної влади на українських землях часів війни.</p> <p>4. Документи іноземних неурядових фірм, культурних релігійних, журналістських організацій.</p> <p>5. Особисті папери іноземців, що перебували в Україні.</p> <p>6. Колекції рукописів та документів, зібрані іноземцями, що мешкали в Україні.</p>	4
3	<p>Тема 3. Архівна україніка в Франції</p> <p>1. Документи кінця ХІХ – середини ХХ ст.</p> <p>2. Спадщина Олександра Кавалковського</p> <p>3. Спадщина Казимира Возницького</p>	2
4	<p>Тема 4. Україніка в архівах Німеччини</p> <p>1. Джерела з історії України ХVІ–ХІХ ст.</p> <p>2. Джерела з історії України ХХ ст.</p>	2
	Разом	12

Самостійна робота

Самостійна робота студентів включає опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу, вивчення окремих питань, понять, що не були розглянуті під час лекційних занять, вона також передбачає виконання завдань реферативного характеру.

№ з/п	Тема	Кількість годин
1	Тема 1. Архівна україніка як навчальна дисципліна <i>Розкрийте питання:</i> Українські центри вивчення архівної україніки (2012-2013)	2
2	Тема 2. Основні групи документів українського комплексу <i>Розкрийте питання:</i> Архівна україніка Австралії	4
3	Тема 3. Зарубіжний комплекс документів <i>Розкрийте питання:</i> Архівна україніка Італії	4
4	Тема 4. Архівна спадщина української еміграції: основні етапи формування <i>Розкрийте питання:</i> Архівна україніка Росії	4
5	Тема 5. Перші українські архівні центри за кордоном <i>Розкрийте питання:</i> Архівна україніка Чехії	4
6	Тема 6. Українські архівні осередки в Північній Америці <i>Розкрийте питання:</i> Нові дослідження, присвячені архівній україніці США (2012-2013)	2
7	Тема 7. Архівна україніка в Франції <i>Розкрийте питання:</i> Нові дослідження, присвячені архівній україніці Франції (2010-2013)	4
8	Тема 8. Архівна україніка в Польщі <i>Розкрийте питання:</i> Архівна україніка в м. Кракові (Польща)	4
9	Тема 9. Архівна україніка в Білорусії <i>Розкрийте питання:</i> Дослідники архівної україніки Білорусії	4
10	Тема 10. Україніка в архівах Німеччини <i>Розкрийте питання:</i> Дослідники архівної україніки Німеччини	4
	Разом	36

Індивідуальні завдання

Зміст індивідуальної роботи студентів

З дисципліни «Архівна україніка» передбачено виконання одного індивідуального завдання кожним студентом. Кожен студент повинен написати реферат на наукову публікацію, присвячену питанням «Архівної україніки».

Завдання виконується: 1) роздрукованому вигляді на форматі А4, шрифт 14; 1 інтервал. Обсяг 8 стр.

Методи навчання

В залежності від обсягу та складності матеріалу викладачем застосовуються наступні методи навчання:

- метод проблемного викладення матеріалу;
- репродуктивний метод;
- евристична бесіда;
- метод аналізу та синтезу матеріалу
- емпіричного аналізу
- соціологічний метод
- статистичний
- синергетичний

Форма підсумкового контролю успішності навчання.

Підсумковий контроль успішності студентів (залік) має форму опитування за змістом усього курсу.

Методи та засоби діагностики успішності навчання

Специфіка викладання курсу полягає у використанні двох видів контролю: поточного і підсумкового.

Поточний контроль включає в себе: тестування, розв'язування завдань, опитування, самостійна робота.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточний контроль (мах = 40 балів)	Модульний контроль (мах = 60 балів)	Загальна кількість балів
Модуль 1	Модуль 2	
Змістовий модуль 1	МКР 1	
40 30 балів – підготовка і робота на семінарських заняттях (за результатами відповідей, які оцінюються у десятибальній шкалі, обраховується середньоарифметичний бал (додаються всі отримані оцінки, отримане число ділиться на кількість відповідей), який множиться на коефіцієнт 3. 10 балів – за виконання індивідуального науково-дослідного завдання.	60	100

Оцінювання роботи студентів на семінарських заняттях за 10 бальною шкалою:
 1–2 бали – незадовільна відповідь з конспектом або ксерокопіями;
 3–5 балів – неповна відповідь на поставлене питання з конспектом без самостійного володіння матеріалом;
 6–8 балів – повна відповідь, студент лише частково користується конспектом;
 9–10 балів – самостійна, повна відповідь без використання конспекту, виявлене вміння аналізувати, порівнювати матеріал, робити висновки та узагальнення.
 Формою проведення МКР є тестування.

Шкала оцінювання (національна та ECTS)

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсової роботи (проекту), практики	для заліку
90 – 100	A	Відмінно	Зараховано
82 – 89	B	Добре	
75 - 81	C		
67 -74	D	Задовільно	
60 - 66	E		
1 – 59	Fx	Незадовільно	Незараховано (з можливістю повторного складання)

Методичне забезпечення

1. Виконання державними архівами України генеалогічних запитів. Методичні рекомендації / УНДІАСД ; упоряд. Н. М. Хримова. – К. 2006. 17 с.
2. Виставкова робота в Центральному державному архіві-музеї літератури і мистецтва України: Методичні рекомендації / ЦДАМЛМ України; упоряд.: В. М. Шепелюк, І. В. Агапітова. – К., 2007. – 7 с.
3. Експертиза цінності документів архівної україніки з метою внесення до Національного архівного фонду. Методичні рекомендації / УНДІАСД ; уклад. К. Т. Селіверстова, М. В. Ковтун. – К., 2008. – 23 с.
4. Ініціативне інформування як вид використання архівних матеріалів ЦДАМЛМ України : метод. рекомендації / ЦДАМЛМ України; уклад.: В. М. Шепелюк. – К., 2006. – 9 с.
5. Концепція виставкової діяльності Державного комітету архівів України та державних архівних установ // Вісник Державного комітету архівів України. – 2003. – № 4 (16). – С. 85–91.
6. Методичні рекомендації з організації та проведення тематичної документальної виставки для вузівської аудиторії / Уклад. М. А. Балишев. – Х.: ЦДНГА України, 2006. – 20 с.
7. Методичні рекомендації по інформаційному забезпеченню споживачів у порядку ініціативного інформування / Державний архів Донецької області. – Донецьк, 2005. – 13 с.
8. Организация использования документов ГАФ СССР : Пособие для архивистов. / ВНИИДАД. – М.: Главрхив СССР, 1991. – 144 с.

9. Організація виставкової роботи в архівних установах. Методичні рекомендації / Уклад. Н. А. Кузьміна. – Хмельницький: Державний архів Хмельницької області, 2010. – 24 с.

10. Основні види робіт у відділі використання інформації документів. Методичні рекомендації / ЦДАМЛМ України ; уклад. В. М. Шепелюк. – К., 2009. – 6 с.

11. Підготовка архівних оглядів. Методичні рекомендації / УНДІАСД. – К., 2001. – 9 с.

12. Підготовлення архівних матеріалів, друкованих видань, музейних предметів для проведення лекцій, практичних занять, зустрічей з громадськістю : методичні рекомендації / ЦДАМЛМ України ; упоряд. Д. В. Нестерчук. – К., 2012. – 30 с.

13. Проведення генеалогічних досліджень за документами Державного архіву

Київської області : методичні рекомендації / Держархів Київської обл. ; уклад. О. М. Бєлая. – К., 2011. – 20 с.

14. Робота з документами особового походження. Методичний посібник / УНДІАСД ; уклад. Л. О. Драгомирова та ін. – К., 2009. – 284 с.

Список джерел

1. Архівна та рукописна україніка : матеріали розшир. міжвідом. наради по обговоренню Держ. прогр. «Архівна та рукописна україніка» (Київ, 17 жовт. 1991 р.). – 2-ге вид., допов. / [упоряд. Ольга Тодійчук; наук. ред. Василь Ульяновський]. – К.: Ін-т укр. археографії, 1992. – 118 с.
2. Архівні матеріали з історії України в Канаді: Попередній анотований перелік / Укл. Б. Кравченко. - Київ; Едмонтон, 1990.
3. Боряк Г. В. Національна архівна спадщина України та державний реєстр «Археографічна україніка». Архівні документальні ресурси та науково-
4. Боряк Т.Г. Архівна україніка як продукт діяльності української еміграції: два десятиліття досліджень (1990–2010) // Українознавчий альманах / Відп. ред. М. Обушний.– К., 2011. – Вип 5. – С. 224–227.
5. Гетьман Д.І. Повернення і реституція історико-культурних цінностей в українсько-польсько-російських відносинах (1920-ті – 1930-ті рр.) – Автореф. дис. на здоб. наук.ступеня канд. іст. наук : спец. 07.00.01 «Історія України» – К., 2010. – 20 с.
6. Гетьман Д.І. Повернення українських архівних історико-культурних цінностей з Росії у 1926–1936 рр. // Бібліотечний вісник. – 2008. – № 4. – С. 32–41.
7. Дубровіна Л. А. Опис рукописних книг : бібліографія, археографія, кодикографія / Л. А. Дубровіна // Бібліотечний вісник. – 1993. – № 1-2. – С. 13-20
8. Жуковський А. Українська бібліотека імені Симона Петлюри в Парижі // Укр. археогр. щорічник. - К., 1992. - Вип.1 - С. 439-440.
9. Заремба С. Український музей визвольної боротьби у Празі // Київська старовина. - 1997. -№ 1/2. - С. 122-137.

10. Зарубіжні архіви та зарубіжна архівна україніка. Архівознавство / [за ред. Г. В. Боряк]. – К. : Держкомархів, 1998. – 250 с.
- інформаційні системи / Г. В. Боряк. – К : Держкомархів, 1995. – 347 с.
11. Косенко О.В., Бойко В.Ф., Андрієвська Л.В. Науково-практичний семінар «Архівна україніка: пошук, реєстрація та комплектування архівів». // Архіви України. - 2010. - № 5. - С. 229-235.
12. Лозенко Л. Празький український архів: історія і сьогодення // Архіви України. - 1994. - №1/6. - С. 18-30; Лозенко Л. До історії Празького українського архіву // Генеза. - 1995. - №1/3. - С.141-145.
13. Матяш І.Б. Архівна україніка // Українська архівна енциклопедія. / [ДКАУ, УНДІАСД; редкол.: І. Матяш та ін.]. – К.: В-во «Горобець», 2008. – С. 119–121.
14. Михальчук В. Українська бібліотека в Парижі // Київська старовина. - 1993. - № 4. - С. 79-80.
15. Момрик М. Українські архівні збірки при Національному архіві Канади //Архіви України. - 1995. - № 1/3. - С. 79-87
16. Нариси з історії архівної справи в Україні : підруч. для студентів вищих навчальних закладів України / [за загал ред. І. Матяш, К. Климової]. – К. :Видавничий дім «КМ Академія», 2002. – 612 с.
17. Нариси історії архівної справи в Україні. - К.: ВД «КМ Академія», 2002. - С.553.
18. Несина О. Український дослідний і документаційний центр у Нью-Йорку // Український археографічний щорічник. Нова серія. - К., 1992. - Вип. 1. - С. 437-438.
19. Несина О. Український дослідний і документаційний центр у Нью-Йорку // Український археографічний щорічник. Нова серія. - К., 1992. - Вип. 1. - С. 437-438.
20. Палієнко М., Срібняк І. Матеріали колекції Андрія Жука Національного архіву Канади як джерело вивчення історії України // Спеціальні галузі історичної науки: Зб. на пошану Марка Якимовича Варшавчика. - К., 1999. - С. 168-175.
21. Потульніцкий В. А. Обзор фондов украиники Восточноевропейского архивного института в Филадельфии, Австрийской национальной библиотеки в Вене // Перестройка в исторической науке и проблемы источниковедения и специальных исторических дисциплин: Тез. докл. и сообщ. V Всесоюзной конференции (30 мая - 1 июня 1990 г.). - К., 1990. - С. 143-144.
22. Про Національний архівний фонд і архівні установи: закон Ук-раїни від 24 грудня 1993 року № 3814 -ХІІ // Відомості Верховної Ради України. -1994. - 15. - Ст. 86. [Зміни внесено Законами України № 498/95-ВР від 22.12.1995; № 608/96-IV від 17.12.1996; № 534-V від 22.12.2006; № 2756-VI від 02.12.2010; редакційні зміни внесено Законами України № 2888-III від 13.12.2006].Матяш І. Концепція створення та функціонування Національного реєстру "Архівна україніка" // Студії з архів. справи та документознавства. - К., 2007. - Т. 15. - С. 12-18.